

ACORDUL BILATERAL UE-CHINA ÎN DOMENIUL INVESTIȚIILOR: OBIECTIVE, STADIUL NEGOCIERILOR ȘI RISCURI POSIBILE¹

Iulia Monica Oehler-Șincai^{1*}

¹Institutul de Economie Mondială, București, România

Rezumat: *Prezentul articol se fundamentează pe trei motivații majore. În primul rând, are rolul de a evidenția că investițiile au devenit unul dintre pilonii relației bilaterale UE-China, deși valoarea fluxurilor investiționale în ambele sensuri rămâne cu mult inferioară valorii fluxurilor comerciale bilaterale. În al doilea rând, relevă obiectivele principale ale Comisiei Europene în negocierile pentru Acordul bilateral de investiții cu China. Trei dintre acestea sunt comune acordurilor tradiționale de investiții, însă al patrulea obiectiv, reprezentând, de altfel, țelul major al UE, constituie un element de noutate și contribuie la înlesnirea pătrunderii investitorilor comunitari pe piața chineză, prin reducerea barierelor de acces. La rândul său, China urmărește două obiective principale: claritatea și transparența în relațiile investiționale cu UE, prin înlocuirea acordurilor individuale existente cu unul singur, alături de dobândirea accesului la sectoare sensibile din UE. Astfel, China își poate susține procesul de diversificare a investițiilor, care să îi faciliteze accesul la mărci de renume, tehnologii avansate și cote de piață în țările dezvoltate. În al treilea rând, prezenta analiză subliniază că deopotrivă țintele urmărite de China și UE prin acest Acord sunt dificil de atins, iar calea până la implementarea Acordului bilateral de investiții UE-China este lungă, ținând cont nu doar de problemele sensibile din relația bilaterală, dar și de necesitatea ca acesta să fie ratificat de parlamentele naționale și aprobat de Parlamentul European și Consiliul UE.*

Cuvinte-cheie: China, UE, acord bilateral de investiții, investiții străine directe, sectoare sensibile

Clasificare JEL: E22, F21, F23, F53, G11, P45

1. Introducere

Investițiile reprezintă unul dintre pilonii relațiilor UE cu restul lumii. Ca principală sursă și beneficiară a investițiilor străine directe (ISD) la nivel global, UE este interesată să dețină o poziție de negociere puternică, în vederea sporirii protecției investițiilor europene în alte țări și, totodată, pentru facilitarea accesului investitorilor comunitari pe piețe terțe. Mai mult decât atât, UE, ca actor important al Noii Ordini Economice Internaționale – cel puțin prin prisma fluxurilor comerciale și investiționale – alături de SUA și China, urmărește redefinirea regulilor globale în materie de investiții. Chiar dacă negocierile pentru un Acord multilateral în domeniul investițiilor (MAI), lansate de Consiliul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) la nivel ministerial în mai 1995 au eșuat în 1998, obiectivul lor rămâne și în prezent un deziderat al

¹ Articolul reprezintă contribuția autorului la studiul „Impactul mega-acordurilor regionale asupra sistemului comercial mondial”, coordonatori Dr. George Cornel Dumitrescu, Drd. Ionela Bălțătescu, Institutul de Economie Mondială (IEM), Academia Română, București, noiembrie 2016.

* Autor de contact: Dr. Iulia Monica Oehler-Șincai, e-mail monica.oehler@iem.ro.

investitorilor majori. Acesta vizează crearea unui cadru larg pentru investițiile internaționale, cu standarde ridicate pentru liberalizarea regimului investițiilor și protejarea acestora și, totodată, cu proceduri eficiente de reglementare a diferendelor.

În absența unui astfel de cadru multilateral, principalele puteri economice ale lumii, inclusiv UE, SUA și China, au inițiat negocieri bilaterale în domeniul investițiilor: SUA și China în 2008, UE și SUA în 2013, prin Parteneriatul Transatlantic pentru Comerț și Investiții (TTIP), iar UE și China în 2014. Prin triumphiul SUA-UE-China, format din negocierile bilaterale în sfera investițiilor, se conturează deja standarde globale solide în ceea ce privește aspecte precum: accesul pe piețe, transparența activităților companiilor de stat, protejarea drepturilor de proprietate intelectuală (Berger, 2014).

Referindu-ne strict la Acordul UE-China în domeniul investițiilor, studii de specialitate demonstrează rolul acestuia în stimularea investițiilor în ambele sensuri pe termen lung (Ewert, 2016, Bickenbach, Liu, Li, 2015, Berger, 2014, Król, 2013). Din punct de vedere istoric, relațiile bilaterale UE-China s-au axat în principal pe comerțul cu bunuri, iar mai recent și pe comerțul cu servicii. Din 2012, se evidențiază și un potențial semnificativ în sfera investițiilor, nevalorificat încă, dar care ar putea genera efecte benefice deopotrivă pentru economia comunitară și cea chineză (Ewert, 2016). Mai mult decât atât, inițiativele chineze recente, platforma de cooperare cu 16 țări din Europa Centrală și de Est (16+1) (din 2012) și *O Centură, Un Drum (One Belt, One Road, OBOR, inițiat în 2013)* au deschis noi căi de intensificare a relațiilor bilaterale UE-China. Totuși, se remarcă o concurență nejustificată între țările membre ale UE pentru resursele financiare chineze, deși de parteneriatul strategic UE-China, OBOR și 16+1 pot beneficia toate țările implicate, ținând cont de propriile avantaje competitive (Oehler-Șincai, 2016). Tocmai de aceea, este nevoie de o viziune unitară a UE asupra relațiilor investiționale cu China, căreia să i se subsumeze relațiile fiecărui stat membru al UE cu China.

Prezenta analiză este motivată de **trei obiective majore**, legate de evidențierea următoarelor aspecte: investițiile au devenit unul dintre pilonii relației bilaterale UE-China; deopotrivă țintele urmărite de China și UE prin acest Acord sunt dificil de atins; calea până la implementarea Acordului bilateral de investiții UE-China este lungă, ținând cont nu doar de problemele sensibile, dar și de necesitatea ca acesta să fie ratificat de parlamentele naționale și aprobat de Parlamentul European și Consiliul UE.

2. Investițiile, unul dintre pilonii relației bilaterale UE-China

China, ca putere economică în ascensiune, este considerată de UE unul dintre principalii săi parteneri strategici. Cea de-a 17-a reuniune la nivel înalt UE-China de la Bruxelles (29 iunie 2015) a marcat aniversarea a 40 de ani de relații diplomatice bilaterale și a consemnat „progresele înregistrate în sfera cooperării bilaterale, deopotrivă în plan politic, economic, social și cultural”. Totodată, la summit-ul din 2015 a fost lansată **Platforma pentru conectivitate**, reprezentând conexiunea dintre **Planul de investiții pentru Europa și Centura Economică a Drumului Mătăsii și Drumul Maritim al Mătăsii pentru secolul XXI** (proiectul *O centură, un drum*,

inițiat în 2013 de președintele chinez Xi Jinping). Cooperarea în cadrul Băncii Asiatice de Investiții în Infrastructură (AIIB) oferă resurse adecvate pentru proiecte de anvergură de-a lungul Noului Drum al Mătăsii, la capitalul de 100 miliarde de dolari al băncii aducându-și aportul și 14 state membre ale UE², la care se adaugă Fondul pentru Drumul Mătăsii (40 miliarde dolari).

În data de 22 iunie 2016, Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate și Comisia Europeană au adoptat o **Comunicare comună, intitulată „Elemente ale unei noi strategii a UE privind China”**, care stabilește relația Uniunii Europene cu China pentru următorii cinci ani.³ *Încheierea unui acord ambițios și cuprinzător în materie de investiții se numără printre oportunitățile majore identificate în relație cu China, alături de: contribuția Chinei la Planul de investiții pentru Europa, activități de cercetare și de inovare comune, precum și conectarea continentului eurasiatic printr-o rețea fizică și digitală, care să înlesnească schimburile comerciale, de investiții, precum și cele culturale și interumane.*

Dincolo de oportunități, Comunicarea relevă că în relația bilaterală persistă o serie de subiecte sensibile, precum: *protejarea UE de concurența neloială din partea Chinei, poziția UE față de disputele din Marea de Est a Chinei și Marea de Sud a Chinei (soluționarea pașnică a conflictelor și susținerea poziției cu privire la respectarea dreptului internațional de către China și orice alte țări implicate), menținerea embargoul asupra armelor în raport cu China, drepturile omului, neacordarea statutului de economie de piață Chinei (cu toate implicațiile sale asupra comerțului).*

Analize recente relevă exploatarea insuficientă până în prezent a Dialogurilor la nivel înalt (economic și comercial; strategic; cultural) și a celor sectoriale, ca mijloace de soluționare a problemelor care persistă în relația bilaterală, precum cele legate de accesul pe piețe și respectarea drepturilor de proprietate intelectuală (Pop, Oehler-Șincai, 2016).

Prin încheierea Acordului bilateral în domeniul investițiilor, este posibilă atenuarea surselor de tensiune din relațiile bilaterale, odată cu (1) sporirea accesului investitorilor comunitari pe piața chineză, atenuarea tendințelor protecționiste și, implicit, restabilirea simetriei în relația bilaterală prin deschiderea pieței chineze; (2) eliminarea restricțiilor pe piața UE în sectoare sensibile, precum energie, infrastructură, utilități publice, telecomunicații (Król, 2013).

Schimburile comerciale constituie unul dintre pilonii relației bilaterale, dar, totodată, reprezintă un motiv de dispute serioase. UE este cel mai important partener comercial al Chinei din 2004, în timp ce China este al doilea partener comercial însemnat al UE (14,5% din valoarea totală a schimburilor extracomunitare), după SUA (17,6%). Volumul total al comerțului dintre China și UE a ajuns în 2015 la 520 miliarde euro (față de 467 miliarde euro în 2014), ceea ce reprezintă schimburi comerciale bilaterale în valoare de 1,4 miliarde euro pe zi. Însă balanța

² Numărul de țări participante la capital se ridică la 57, acestea fiind membri fondatori potențiali.

³ A se consulta:

http://eas.europa.eu/china/docs/joint_communication_to_the_european_parliament_and_the_council_-_elements_for_a_new_eu_strategy_on_china.pdf,

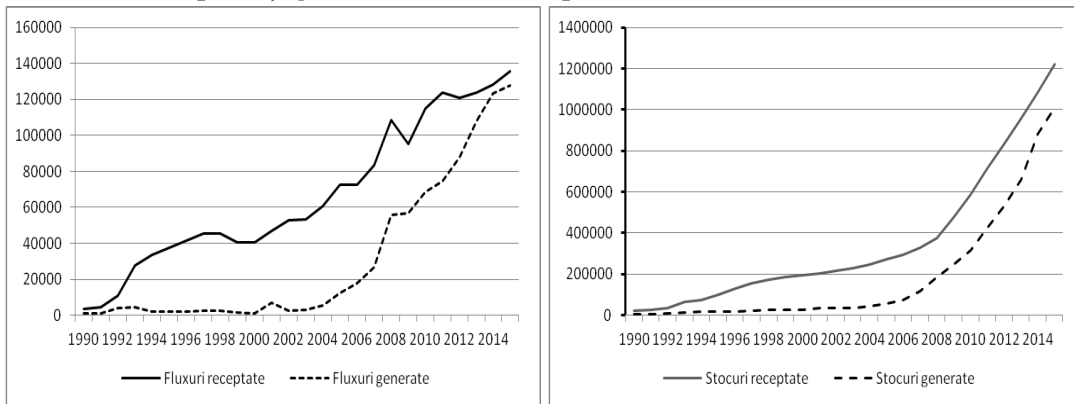
http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-2258_ro.htm și

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2259_ro.htm.

comercială a UE în relație cu China este puternic deficitară, deficitul înregistrat în 2015 marcând un nou maxim istoric (180 miliarde euro) (DG Trade, 2016).

Un alt pilon al relației bilaterale îl reprezintă **investițiile**, în contextul în care China s-a transformat treptat într-una din principalele destinații și surse ale ISD. Aceasta s-a plasat în 2015 pe locul al patrulea în clasamentul mondial al economiilor receptoare de ISD, după UE (440 miliarde dolari), SUA (380 miliarde dolari) și Hong Kong-China (175 miliarde dolari) și tot pe locul al patrulea în ierarhia mondială a economiilor generatoare de ISD, după UE (487 miliarde dolari), SUA (300 miliarde dolari) și Japonia (129 miliarde dolari). Graficul următor evidențiază sporirea investițiilor receptate și generate de China în perioada 1990-2015, în viitorul apropiat fiind de așteptat ca valoarea investițiilor generate de aceasta să devanseze valoarea investițiilor receptate.

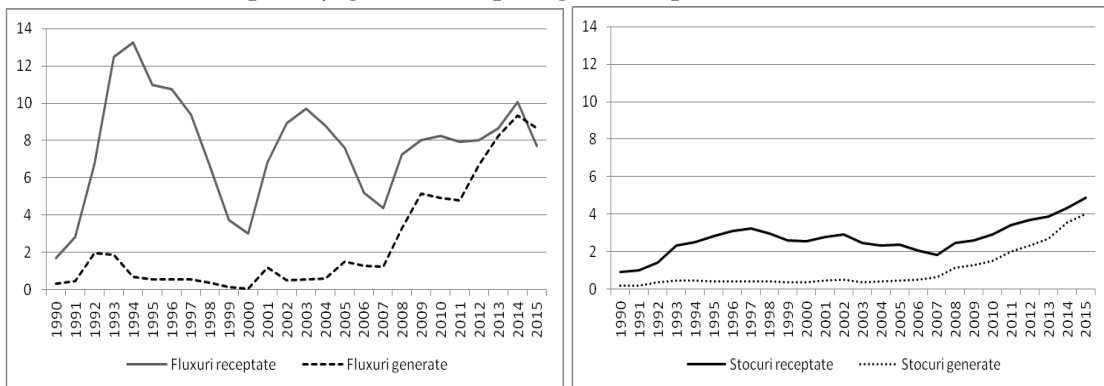
Graficul 1: Evoluția fluxurilor și stocurilor de ISD receptate și generate de China în perioada 1990-2015 (milioane dolari)

Sursa: Grafic elaborat de autor pe baza datelor UNCTAD (2016).

În 2015, **ponderea** Chinei în fluxurile de ISD receptate la nivel mondial a fost de 7,7%, iar cea în fluxurile internaționale generate de aproximativ 8,7%. Totodată, cota Chinei în stocurile de ISD receptate și generate s-a situat în 2015 la aproape 5% și, respectiv, 4% din totalul mondial (Graficul 2).

Graficul 2: Ponderea Chinei în fluxurile și stocurile de ISD receptate și generate în plan global în perioada 1990-2015 (%)

Sursa: Grafic elaborat de autor pe baza datelor UNCTAD (2016).

În pofida acestor evoluții remarcabile, **ponderea Chinei în fluxurile investiționale extracomunitare se menține la un nivel scăzut**. Potrivit datelor statistice recente (Rhodium Group, 2016), în 2015, investițiile comunitare în China au însumat valoarea de 10 miliarde dolari (9,1 miliarde euro, față de 10 miliarde euro în 2014), iar cele chineze în UE s-au cifrat la 22,6 miliarde dolari (20,5 miliarde euro, față de 14 miliarde euro în 2014). Se remarcă sporirea investițiilor chineze în UE, în paralel cu scăderea celor comunitare în China.

Comparând aceste valori cu ISD receptate și generate de UE în 2015 (440 miliarde dolari și, respectiv, 487 miliarde dolari), rezultă că investițiile chineze în UE au reprezentat aproximativ 5% din ISD totale receptate de UE, iar cele comunitare în China, circa 2% din ISD extracomunitare. Ponderea UE în ISD chineze a fost în 2015 de 7,5% la nivel de fluxuri receptate și 17,7% la nivel de fluxuri generate, așadar, din perspectiva investițiilor, UE joacă un rol mai important pentru China decât China pentru UE.

Mai mult decât atât, calculele noastre efectuate pe baza datelor Rhodium Group (2016) și DG Trade (2016) evidențiază că **valoarea ISD în ambele sensuri rămâne cu mult inferioară valorii fluxurilor comerciale bilaterale**. La nivelul anului 2015, ISD ale UE în China au reprezentat doar 5,3% din valoarea exporturilor UE către China (9,1 miliarde euro raportate la 171 miliarde euro), iar ISD receptate de UE din China, circa 6% din valoarea importurilor UE din China (20,5 miliarde euro raportate la 350 miliarde euro).

Potrivit unor estimări, valoarea ISD chineze în UE are potențialul să sporească de zece ori față de valoarea actuală la orizontul anului 2020 (Król, 2013), prin deschiderea unor sectoare comunitare sensibile pentru investițiile chineze și unificarea într-un cadru transparent și eficient a celor 26 de Acorduri încheiate de China cu parteneri din UE. Pe această bază, China își poate susține procesul de diversificare a investițiilor, dinspre sectoarele energetice și de materii prime din țările în dezvoltare către distribuția de energie, proiecte de infrastructură, achiziții și fuziuni pentru accesul la mărci de renume, tehnologii avansate și cote de piață în țările dezvoltate (Ewert, 2016).

Totodată, investițiile comunitare în China pot fi impulsionate prin diminuarea barierelor de intrare pe piața chineză. O măsură semnificativă în acest sens o reprezintă inițiativa guvernului chinez de a înlocui de la 1 octombrie 2016 sistemul aprobării ISD *de la caz la caz* cu *sistemul listei negative*, a unui număr limitat de sectoare în care investitorilor străini li se aplică un tratament mai puțin favorabil față de cei chinezi.⁴ Încă nu există analize detaliate privind rezultatele implementării noului sistem, de aceea se impune o cercetare a efectelor sistemului listei negative pe baza unor studii de caz.

Dincolo de această măsură recentă, care poate avea un efect pozitiv asupra fluxurilor de ISD atrase de China, unele analize aduc în prim-plan o serie de riscuri pentru investitorii străini în China: sporirea costurilor de producție, intensificarea concurenței, menținerea unor condiții

⁴ A se consulta: http://www.seyfarth.com/uploads/siteFiles/publications/092216_CCL.pdf.

referitoare la participarea la capital (maxim 49% din capitalul social al companiilor), tratament discriminatoriu privind accesul la sprijinul guvernamental și achizițiile publice, regimul preferențial de care beneficiază companiile de stat chineze, încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală, aplicarea arbitrară a politicii concurenței etc. (Bickenbach, Liu, Li, 2015).

Majoritatea unor asemenea piedici întâmpinate de investitorii de ambele părți pot fi eliminate prin negocierea unui Acord bilateral de investiții adaptat la specificul relației UE-China, ținând cont atât de prioritățile naționale/comunitare, dar și de necesitatea valorificării potențialului ISD în ambele sensuri.

3. Cadrul general privind politica UE în materie de investiții

Odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona (2009), politica comercială comună a devenit un domeniu de competență exclusivă a Uniunii (potrivit Articolului 3, punctul 1e din Tratatul privind funcționarea UE, TFUE), iar investițiile străine directe (ISD) au intrat sub incidența acesteia (conform Articolului 207 din TFUE).

În iulie 2010, în Comunicarea Comisiei Europene, intitulată „*Către o politică europeană cuprinzătoare în materie de investiții internaționale*”, s-a evidențiat că **Uniunea are nevoie de o politică internațională în materie de investiții, care să contribuie la sporirea competitivității comunitare**, în concordanță cu *obiectivele unei creșteri inteligente, sustenabile și incluzive*, potrivit Strategiei Europa 2020. În Comunicare s-a arătat că una dintre candidatele pentru un Acord de investiții de sine stătător cu UE ar putea fi **China**, cu o economie caracterizată printr-o pondere ridicată a investițiilor „la firul ierbii” (de la zero) în totalul investițiilor receptate. În acest sens, s-a indicat necesitatea protejării tuturor tipurilor de active, inclusiv a drepturilor de proprietate intelectuală (European Commission, 2010, p. 7). Acesta a fost primul pas al UE „către o politică europeană globală în materie de investiții internaționale”.

Cu ocazia celui de-al 14-lea summit UE-China din februarie 2012 de la Beijing, s-a decis **lansarea negocierilor privind un Acord bilateral de investiții**, decizia fiind reconfirmată la summit-ul din septembrie 2012. În acest context, trebuie subliniat că UE, ca entitate, este principala sursă și, totodată, principalul beneficiar al investițiilor directe în plan global. În prezent, investițiile comunitare sunt garantate prin Tratatate bilaterale de investiții, încheiate între membrii UE și țări non-UE. Acestea stabilesc condițiile generale pentru investițiile efectuate de resortisanți și companiile unei țări în altă țară și nivelul de protecție obligatoriu din punct de vedere juridic, pentru a încuraja investițiile bilaterale. Rolul Tratatelor bilaterale de investiții este acela de a conferi investitorilor un *tratament corect, echitabil și nediscriminatoriu, protecție față de exproprierile ilegale și recursul direct la arbitrajul internațional*⁵ (European Commission, 2013).

⁵ Potrivit datelor Comisiei Europene, *statele UE sunt principalii utilizatori, la nivel internațional, ai Acordurilor bilaterale de investiții, cu un număr total de aproximativ 1.200 de tratate bilaterale deja încheiate*. Dintre statele membre ale UE, se remarcă: Germania (132 de tratate în vigoare), Marea Britanie și Franța (fiecare cu câte 96 de tratate în vigoare). În relație cu China, la nivelul UE sunt în vigoare 26 de Acorduri bilaterale de investiții (25

Regulamentul 1219 al Parlamentului European și al Consiliului UE din 12 decembrie 2012 a adus un element de noutate suplimentar. Potrivit articolului 2, *până la 8 februarie 2013 sau în termen de 30 de zile de la data aderării lor la Uniune, statele membre au obligația de a notifica Comisiei toate acordurile bilaterale de investiții cu țări terțe, semnate înainte de 1 decembrie 2009 sau înaintea datei aderării lor la Uniune, ori care intervine ulterior. Statele membre informează totodată Comisia cu privire la orice modificări ulterioare ale statutului acestor acorduri.* Articolul 3 al Regulamentului precizează că *Acordurile bilaterale notificate în temeiul articolului 2 din prezentul Regulament sunt valabile până la intrarea în vigoare a unui acord bilateral de investiții între Uniune și aceeași țară terță.*

Continuând cronologia abordărilor UE în sfera relației investiționale cu China, trebuie menționat că mandatul Comisiei Europene pentru negocierea Acordului de investiții cu China s-a aprobat la reuniunea Consiliului Afaceri Externe de la Luxemburg din 18 octombrie 2013. Directivele de negociere elaborate la acea dată prevedeau ca *Acordul să acopere deopotrivă protecția investițiilor și sporirea accesului la piață pentru investitorii din UE și China, iar obiectivele majore* conturate erau cele legate de: *protecția sporită a investițiilor reciproce (inclusiv prin prisma drepturilor de proprietate intelectuală), îmbunătățirea securității juridice cu privire la tratamentul investitorilor UE în China, reducerea obstacolelor din calea investițiilor comunitare în China și, pe cale de consecință, impulsivarea fluxurilor bilaterale de investiții și extinderea accesului la piața chineză.* La acea dată, se prevedea ca **negocierile să se încheie în cel mult doi ani și jumătate din momentul începerii acestora**, ceea ce nu s-a realizat, datorită complexității și ariei largi de cuprindere a Acordului.

Documentele Comisiei Europene și studii recente (Bickenbach, Liu, Li, 2015, pp. 3-4) sintetizează **obiectivele principale** ale Comisiei în negocierile pentru Acordul bilateral de investiții cu China și, totodată, **diferențiază aceste obiective în două categorii.** În timp ce trei obiective sunt comune acordurilor clasice, tradiționale de investiții și se referă la momentul ulterior intrării investițiilor pe piața chineză (sporirea gradului de siguranță cu privire la tratamentul investitorilor din UE în China; îmbunătățirea protecției investițiilor UE în China; impulsivarea fluxurilor bilaterale de ISD), unul constituie un element de noutate, prin faptul că se raportează la momentul anterior intrării și asigură înlesnirea pătrunderii investitorilor comunitari pe piața chineză (reducerea barierelor de acces pe piața chineză). Accesul la piața chineză este obiectivul major urmărit de UE, în timp ce ținta majoră a Chinei este dublă, aceasta fiind legată de claritatea și transparența în relațiile investiționale cu UE, prin înlocuirea acordurilor individuale existente cu unul singur, alături de dobândirea accesului la sectoare sensibile din UE.

Procesul negocierilor pentru Acordul bilateral de investiții cu China a fost lansat la cel de-al 16-lea summit UE-China din 21 noiembrie 2013, de la Beijing, marcând aniversarea a zece ani

individuale și unul comun China-Belgia-Luxemburg). În plan internațional, China a încheiat 129 de astfel de acorduri, din care 110 sunt în vigoare.

A se consulta și: <http://investmentpolicyhub.unctad.org/IIA/CountryBits/51>.

de la inițierea parteneriatului strategic cuprinzător bilateral. Cu ocazia summit-ului a fost adoptată și *Agenda strategică pentru cooperare la orizontul anilor 2020*, an în care se va fi implementat Agenda reformelor în China.⁶ Prima rundă de negocieri a avut loc la Beijing în 21-23 ianuarie 2014, aceasta fiind urmată de alte 11 runde în perioada martie 2014-septembrie 2016. Cea de-a 13-a rundă de negocieri este programată pentru decembrie 2016.

În octombrie 2015, Comisia Europeană a propus o **nouă Strategie comercială și de investiții pentru Uniunea Europeană**, intitulată „Comerț pentru toți: Către o politică comercială și de investiții mai responsabilă”. În documentul oficial al Comisiei se evidențiază următoarele puncte relevante din perspectiva relației UE cu China:

- Unul dintre obiectivele majore ale UE constă în *aprofundarea și reechilibrarea relațiilor cu China într-un mod reciproc avantajos* (echivalente cu eliminarea/diminuarea asimetriilor din relația bilaterală);
- Pentru realizarea acestui obiectiv, *negocierile în curs privind un Acord bilateral de investiții constituie o prioritate absolută*;
- *Finalizarea Acordului va sprijini reformele Chinei și va facilita participarea Chinei în planul de investiții pentru Europa al Comisiei, precum și participarea UE la proiectul de mare anvergură, „O centură, un drum”, inițiat în 2013 de liderii chinezi;*⁷
- *Acordul trebuie să conțină măsuri concrete în vederea protejării indicațiilor geografice la cel mai înalt nivel stabilit în standardele internaționale*;
- *China a sugerat continuarea aprofundării relațiilor prin intermediul unui acord de liber schimb, dar UE nu va fi pregătită să se angajeze într-un astfel de proces decât atunci când sunt îndeplinite condițiile adecvate (reforme economice interne în China, pentru stabilirea condițiilor de concurență echitabile, consolidarea dialogului privind comerțul regional și multilateral, precum și aspectele legate de investiții, participarea activă a Chinei în sistemul comercial multilateral și în inițiativele multilaterale, inclusiv Acordul privind comerțul cu servicii, TiSA, Acordul privind tehnologia informației, Acordul privind bunurile de mediu, EGA, Grupul de lucru internațional pentru creditele la export și Acordul privind achizițiile publice, GPA, astfel încât China să își consolideze nivelul de exigență al acestor inițiative și să își asume responsabilități în conformitate cu avantajele pe care le obține de pe urma unui sistem comercial deschis).*

Așadar, un eventual Acord bilateral UE-China în domeniul investițiilor va înlocui toate acordurile bilaterale în materie de investiții, încheiate de statele membre cu China pe o bază

⁶ Adoptate la a treia sesiune plenară a celui de-al 18-lea Comitet Central al Partidului Comunist Chinez, din 9-12 noiembrie 2014, în vederea împlinirii „visului chinez al reînnoirii naționale”.

⁷ Acesta reprezintă „o prioritate strategică” a liderilor chinezi, motivată de factori economici și geopolitici, interni și externi Chinei. Inițiativa include cooperarea cu peste 70 de țări și organizații internaționale, din Asia până în Europa și Africa, și chiar până în America Latină. Totodată, presupune sporirea coordonării statelor lumii în materie de politici, creșterea integrării financiare, promovarea schimburilor comerciale și investiționale, încurajarea conectivității prin proiecte de infrastructură, dar și încurajarea circulației persoanelor și a schimburilor culturale (Oehler-Șincai, 2016).

individuală și îi va asigura UE o **poziție de negociere mai puternică**, astfel încât protecția investițiilor europene în alte țări să fie sporită (European Commission, 2010, p. 7). China, la rândul său, urmărește încheierea unui Acord care să reflecte mai bine interesele sale, atât în calitate de țară receptoare, dar mai ales ca țară generatoare de ISD în creștere (Bickenbach, Liu, Li, 2015).

4. Stadiul negocierilor pentru Acordul bilateral de investiții cu China. Beneficii potențiale pentru firmele comunitare

Cea mai recentă rundă a negocierilor pe marginea Acordului bilateral de investiții UE-China, cea de-a 12-a, a avut loc în perioada 26-30 septembrie 2016, la Bruxelles. Dezbaterile s-au axat pe următoarele domenii, schițate doar în declarațiile de presă ale Comisiei Europene (European Commission, 2016a):

- Definiții – investiții, investitor, persoană juridică/întreprindere, persoană fizică;
- Condiții de performanță;
- Tratat corect și echitabil, standard minim al tratamentului;
- Exproprieri.

În afară de aceste teme au fost dezbătute și:

- Reglementările interne (în strânsă legătură cu ofertele de acces pe piață);
- Reglementarea diferendelor (stat-stat și investitor-stat, sistemul judiciar);
- Dezvoltarea sustenabilă și propunerile UE în materie de întreprinderi de stat;
- Regulile în domeniul concurenței.

O semnificație aparte o are **runda a noua de negocieri** (Beijing, 12-15 ianuarie 2016), pe parcursul căreia s-au stabilit domeniile acoperite de Acord, acestea incluzând *oportunități sporite de acces la piețe, rezolvarea problemelor legate de reglementare (transparența, acordarea licențelor și autorizațiilor), asigurarea unui nivel ridicat și echilibrat de protecție pentru investitori și investițiile acestora*. Acordul va include și aspecte legate de standardele de mediu și protecția muncii.

Trebuie evidențiată inițiativa Comisiei Europene de a consulta pe parcursul anului 2016 toate părțile interesate (inclusiv societatea civilă) cu privire la așteptările de la Acordul bilateral de investiții UE-China, în acest sens fiind lansat și un site dedicat acestei problematici: <http://www.trade-sia.com/china/>. Raportul de evaluare a impactului Acordului asupra economiei comunitare și actorilor din economia UE va fi publicat în februarie 2017.

Firmele din UE doresc să beneficieze de același grad de acces pe piața chineză ca și firmele chineze în UE. Acestea solicită, de asemenea, eliminarea cerințelor privind conținutul local, a obligativității constituirii de societăți mixte și a transferului involuntar de tehnologie.⁸ Semnarea unui Acord bilateral de investiții cu China ar încuraja firmele din țări cu mai puțină

⁸ A se consulta:

http://english.bdi.eu/media/topics/global_issues/publications/14032016_Newsletter_Foreign_Economic_Report.pdf, p. 6.

experiență pe piața chineză (de pildă, cele din Europa Centrală și de Est), precum și întreprinderi mici și mijlocii din toate statele membre ale UE să investească în China (Gradziuk, Wnukowski, 2014, p. 7).

5. Concluzii

Investițiile reprezintă un element important al relației bilaterale UE-China, în contextul în care aceasta din urmă s-a transformat treptat într-una din principalele destinații și surse ale ISD în plan global. Valoarea investițiilor în ambele sensuri se menține, însă, la un nivel sub potențial, tocmai de aceea noul Acord bilateral de investiții este considerat un instrument care poate stimula fluxurile de investiții bilaterale și, în același timp, îi poate asigura UE o poziție de negociere mai puternică în raport cu Republica Populară Chineză.

Comisia Europeană urmărește patru obiective principale în negocierile pentru Acordul bilateral de investiții cu China, diferențiate în două categorii. Trei obiective sunt comune acordurilor tradiționale de investiții, acestea referindu-se la momentul ulterior intrării investițiilor pe piața chineză: sporirea gradului de siguranță cu privire la tratamentul investitorilor din UE în China; îmbunătățirea protecției investițiilor comunitare în China; impulsivarea fluxurilor bilaterale de ISD. Astfel s-ar asigura *aprofundarea și reechilibrarea relațiilor cu China într-un mod reciproc avantajos*, echivalente cu eliminarea/diminuarea asimetriilor din relația bilaterală. Al patrulea obiectiv, care este de altfel obiectivul major al UE, constituie un element de noutate și contribuie la înlesnirea pătrunderii investitorilor comunitari pe piața chineză, prin reducerea barierelor de acces.

Firmele din UE doresc să beneficieze de același grad de acces pe piața chineză ca și firmele chineze în UE. Acestea solicită, de asemenea, eliminarea cerințelor privind conținutul local, a obligativității constituirii de societăți mixte, a transferului involuntar de tehnologie, a tratamentului discriminatoriu privind accesul la sprijinul guvernamental și achizițiile publice, a regimului preferențial de care beneficiază companiile de stat chineze, a încălcării drepturilor de proprietate intelectuală, a aplicării arbitrare a politicii concurenței etc. Semnarea unui Acord bilateral de investiții cu China ar elimina astfel de bariere și, totodată, ar încuraja firmele din țări cu mai puțină experiență pe piața chineză (precum cele din Europa Centrală și de Est), dar și întreprinderi mici și mijlocii din toate statele membre ale UE să investească în China.

La rândul său, China urmărește două obiective majore: claritatea și transparența în relațiile investiționale cu UE, prin înlocuirea acordurilor individuale existente cu unul singur, alături de dobândirea accesului la sectoare sensibile din UE. Astfel, China își poate susține procesul de diversificare a investițiilor, dinspre sectoarele energetice și de materii prime din țările în dezvoltare către distribuția de energie, proiecte de infrastructură, achiziții și fuziuni care să îi faciliteze accesul la mărci de renume, tehnologii avansate și cote de piață în țările dezvoltate.

China este pregătită pentru aprofundarea relațiilor cu UE prin intermediul unui acord de liber schimb, însă UE nu se poate angaja într-un astfel de proces până când China nu va îndeplini condițiile tehnice pentru dobândirea statutului de economie de piață.

Calea până la implementarea Acordului bilateral de investiții UE-China este lungă, ținând cont nu doar de problemele sensibile, dar și de necesitatea ca acesta să fie ratificat de parlamentele naționale și aprobat de Parlamentul European și Consiliul UE. Totodată, în eventualitatea că UE va refuza să acorde Chinei statutul de economie de piață pe o bază automată, începând din 11 decembrie 2016, când se împlinesc 15 ani de la aderarea Chinei la Organizația Mondială a Comerțului (OMC), este posibil ca și negocierile pentru Acordul bilateral de investiții să intre în impas (Pelkmans, François, 2016).

Bibliografie

- Berger, A. (2014). *EU-China Investment Negotiations*, EUROBiz, Journal of European Union Chamber of Commerce in China (May/June), pp. 11–13, disponibil la:
https://www.die-gdi.de/uploads/media/Eurobiz_20th_Issue_May_June_English_Version_.pdf.
- Bickenbach, F., Liu, W.-H., Li, G. (2015). *The EU-China bilateral investment agreement in negotiation: Motivation, conflicts and perspectives*, Kiel Policy Brief 95, Kiel Institute for the World Economy (IfW).
- Comisia Europeană. (2015). Comerț pentru toți: Către o politică comercială și de investiții mai responsabilă, disponibilă la: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/january/tradoc_154151.pdf.
- DG Trade. (2016). *Trade statistics*, bază de date a Comisiei Europene, disponibilă la:
<http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/statistics/>.
- European Commission. (2010). *Towards a comprehensive European international investment policy*, July 7, COM(2010) 343, disponibilă la: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2011/may/tradoc_147884.pdf.
- European Commission. (2013). *Commission proposes to open negotiations for an investment agreement with China*, Press release, May 23.
- European Commission. (2016a). *EU-China Investment Agreement: Report of the 12th Round of negotiations*, Brussels, 26-30 September, disponibil la:
http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/october/tradoc_155061.pdf.
- European Commission. (2016b). *Sustainability Impact Assessment (SIA) in support of an Investment Agreement between the European Union and the People's Republic of China*, Brussels, May, disponibil la: <http://www.trade-sia.com/china/wp-content/uploads/sites/9/2016/05/FIE93555-SIA-EU-China-revised-draft-inception-report-12-May-2016-clean.pdf>.
- Ewert, I. (2016). *The EU-China Bilateral Investment Agreement: Between High Hopes and Real Challenges*, EGMONT Royal Institute for International Relations, No. 68, Security Policy Brief.
- Gradziuk, A., Wnukowski, D. (2014), *Rocky road to a level playing field in EU-China investment and trade relations*, PISM Policy Paper, no. 8 (91), April.
- Król, M. (2013). *The Case for an EU-China investment agreement*, ECIPE Bulletin, no. 6/2013, Brussels.
- Oehler-Șincai, I. M. (2016). *O evaluare a relației bilaterale UE-China în contextul economic și geostrategic actual. Poziția României*, contribuția autorului la studiul „O propunere de viziune strategică a Uniunii Europene. Evaluarea domeniilor cu relevanță pentru viziunea strategică a UE și raportarea acestora la interesele României” (temă multianuală), Coordonatori: Dr. Petre Prisecaru, Dr. Napoleon Pop, Institutul de Economie Mondială, Academia Română, noiembrie.
- Parlamentul European și Consiliul UE. (2012). *Regulamentul (UE) Nr. 1219/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012, de stabilire a unor dispoziții tranzitorii pentru acordurile bilaterale de investiții încheiate între state membre și țări terțe*, disponibil la:
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32012R1219&from=EN>.
- Pelkmans, J., François, J. (2016). *Tomorrow's Silk Road – Assessing an EU-China FTA*, Centre for European Policy Studies, Foreign Trade Association, Brussels.

Pop, N., Oehler-Șincai, I. M. (2016). *Parteneriatul UE-China. Semnificația strategică*, Infosfera, anul VIII, numărul 1, pp. 3-15.

Rhodium Group. (2016). *EU-China FDI Monitor, 4Q 2015 Update*, January, disponibil la:
http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/march/tradoc_154343.pdf.

United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (2016). *World Investment Report, Annex Tables*, disponibile la:
<http://unctad.org/en/Pages/DIAE/World%20Investment%20Report/Annex-Tables.aspx>.